

Okul Ortamında Değerler Eğitiminin Öğrenci Görüşlerine Göre Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Vedat AKTEPE¹, Elvan YALÇINKAYA²

Geliş Tarihi: 26.08.2015

Kabul Ediliş Tarihi: 26.04.2016

ÖZ

Araştırmanın amacı, ilkokul ve ortaokul ortamında değerler eğitimi konusunda öğrencilerin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Nevşehir il merkezinde beş devlet okulunda öğrenim gören 187 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada betimsel araştırma modeli kullanılmış ve var olan durum olduğu şekliyle ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmanın verilerini elde etmede, “Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğrenci Görüşlerini Belirleme” anketi kullanılmış, veriler SPSS 16.0 (Statistical Program for Social Sciences) paket programı ile analiz edilmiştir. Toplanan veriler, alt problemler doğrultusunda, bağımsız t testi (independent sample t test) ve tek yönlü varyans analizi (oneway ANOVA) ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, okul ortamındaki değerler eğitimine ilişkin değişkenler açısından bakıldığında, cinsiyet değişkeninde kızlar lehine, sınıf düzeyi değişkeninde 3.sınıflar lehine, annenin çalışıp çalışmama değişkeninde çalışmayan anneler lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Değerler eğitimi, okul ortamı, öğrenci görüşleri.

The Evaluation of Values Education at School According to Students' Views Regarding Various Variables

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the views of students on values education regarding various variables. The participants of the study are 187 students studying at five public schools in Nevşehir city center. The research is designed in descriptive research model and aims at presenting the situation as it is. In this study, “Determination of Students' Perceptions at School Regarding Value Education” was implemented in order to detect students' attitudes towards values education. Data collected via survey were analyzed by SPSS 16.0 (Statistical Program for Social Sciences) software. Independent sample t-test and oneway ANOVA were used to analyze the collected data in line with sub-problems. As a result of this research, the views of students on values education at school differ considerably depending on gender which differs in favor of girls, depending

¹ Yrd. Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: vedataktepe@nevsehir.edu.tr

² Doç. Dr., Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, e-posta: elvanyakaya@gmail.com

on their grade which differs in favor of 3rd grade, difference on students' views, arising out of whether the mother of the participant has an occupation or not, is in favor of those whose mothers do not have an occupation.

Keywords: Values education, school environment, students' opinion.

GİRİŞ

Toplumsal yaşamın bir düzen içinde olması toplumsal bazı temel değerlerin yaşatılması ile mümkündür. Bu durum insanoğlunun hemen hemen her döneminde arzu edilen bir husus olmuştur. Okul yaşamı da toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçasıdır. Gerek toplumsal yaşamın gerekse okul yaşamının sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için, belli bazı temel değerlerin yaşatılması gerekmektedir. Bu değerlerin başında barış, saygı, hoşgörü, işbirliği, paylaşma, dürüstlük, doğruluk, sorumluluk, alçakgönüllülük, sadelik, özgürlük ve mutluluk gibi temel değerler yer almaktadır. Bu gibi temel değerlerin aile içinde ve okulda öğretilmesi, bireyin toplumla ilişkilerinde daha mutlu olmasına yardımcı olacak ve bireyin toplum yaşamında olumlu etkilerinin görülmesini sağlayacaktır. Bu bağlamda, öğrencilerin değerler eğitimi konusuna ilgi göstermeleri, anne-baba ve öğretmenlerin de değerler ve eğitiminde farkındalık oluşturmaları beklenmektedir. Nitekim Park ve Peterson (2006)'a göre, erdemli çocuklar yetiştirmek sadece ailenin ve eğitimcilerin değil toplumun da amacıdır. Toplumsal değer yargılarını benimsemiş bireylere sahip toplumlar geleceğe daha sağlam hazırlanmaktadır (Gömleksiz, 2004, s.39).

Toplumsal yaşam insana bazı görev ve sorumluluklar yükler. Çünkü diğer insanlarla ve canlılarla yaşamak için belli bir düzenin sağlanmış olması gerekir. İşte tam da bu noktada değerler devreye girer. Düzenin sağlanmasında, insanlar arasındaki iletişim ve etkileşimin düzenlenmesinde, kararların verilmesinde belli ölçütlerin olması hayatı daha yaşanabilir kılar. Bu nedenle değerlerin toplumsal yaşamdaki önemi yadsınamaz (Güzel Candan ve Ergen, 2014, s.135). Bu anlamda, bireylerin kararlarının, değerlendirmelerinin, seçimlerinin, insanlarla ilişkilerinin, kısaca davranışlarının arka planında değerler vardır: Değerler, davranışı yönlendirmekte, tutumlar için genel bir çerçeve oluşturmakta ve bu çerçevede bireyin diğerlerine karşı davranışlarını yönlendirmektedir: Kişi ve toplumdan topluma değişmekle beraber, bireyin yetişme sürecinde kazandığı tutum ve davranışlarının da önemli belirleyicileri yine değerlerdir. Bu sebeple değerler, bireylerin yaşam deneyimleri sonucunda oluşan, değişmeyen ve arzu edilen son durumlar olarak da ifade edilmektedir (Yılmaz, 2007; Demirhan İşcan, 2007; Coombs-Richardson and Tolson, 2005; Kropp, Lavack and Silvera, 2005).

Okuldaki derslerin ortak amacı, toplumun değerlerinin tanınması, bireyin kendi değer ve yeteneklerinin farkına varmasıdır. Toplumun değerleri ve kendi değerlerinin farkına varamayan bireylerin milli, manevi ve evrensel değerlerin farkına varması da güç olacaktır (Meydan, Aktepe ve Durmaz, 2015; s.47). Bu anlamda Okullar artık sadece akademik eğitim veren ve bu yönde başarıyı

hedefleyen kurumlar değildirler. Evrensel ve insani değerleri öğretmek öğrencilerin bu değerleri kazanmaları ve davranışa dönüştürmeleri için çok önemli yere ve öneme sahiptir (Turan ve Arslan, 2016, s.27). Bu nedenle, toplumun geleceği oluşturulurken doğru değerlerle donatılmış bireyleri yetiştirmede bilinçli ve kasıtlı uygulamalara ihtiyaç vardır. Nitekim öğrenim çağındaki her bireyin uygun değerler ve beceriler ile donatılması, okulların temel görevleri arasındadır (Katılmış, 2010; Türk ve Nalçacı, 2011; Şahin ve Katılmış, 2016).

Değerler; bireylerin kişiliklerini, bakış açılarını, davranışlarını belirleyen önemli unsurlardır. Bu yüzden bireylerin; temel bazı değerleri fark etmesi, kazanması, yeni değerler edinmesi, edindiği bu değerleri kişilik haline getirerek davranış değişikliği oluşturması gerekmektedir. Eğitim bir süreç ifade ettiğinden, bireylerin hayatı boyunca devam eden bu değer kazanma ve kazandırma sürecine değerler eğitimi denilmektedir (Yaman 2012, s.18). Değerler eğitimi aile, akran grupları, okullar, kitle iletişim araçları ve sivil toplum örgütleri olmak üzere farklı kaynaklardan beslenmektedir (Yazıcı, 2007). Bu bağlamda öğrencilere değerler eğitimi verilirken eğitim programları, aile, okul, öğretmen ve çevre boyutlarının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Aksi halde verilen değerler eğitiminin başarılı olması mümkün değildir. Araştırmalarda (Balcı ve Yanpar Yelken, 20109; Gökçek, 2007; Gömleksiz ve Kan, 2012; Miller, Kraus and Veltkamp, 2005; Mindivanli ve Aktaş, 2011; Yalar ve Yanpar Yelken, 2011) değerler eğitiminde birçok faktörün göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir. Bu faktörlerin genel anlamda anne-baba, kardeş, arkadaş, bireyin kendisi, sınıf, okul, öğretmen, çevre, toplum, yazılı ve görsel basın ve ders programları vb. olduğu söylenebilir.

Doğanay (2006) eğitim programlarında değerlerin nasıl kazandırılacağına açık ve net olarak belirtilmemiş olması, okulda değer eğitiminin gerçekleşmediği anlamına gelmemelidir. Aslında öğretmenlerin sınıfta ve okulda oluşturdukları kültür neye önem verip vermedikleri, neyi iyi ya da kötü olarak algıladıkları öğrenciler için örtük olarak değer eğitimi oluşturmaktadır. Ancak, bu eğitimin formal eğitimin bir parçası olarak, planlı öğrenme yaşantılarıyla kazandırılması da gerekmektedir. Yalar (2010)'a göre sosyal bilgiler programında değerler eğitimi ile ilgili kazanımlara doğrudan yer verilmeli ve programda öğrencilerin ilgisini çekebilecek daha zengin bir içerikle doğrudan değerlerle ilgili konular yer almalıdır. Eğitim programlarında değerler eğitimi konusuna açıkça yer verilmesi ve gerekli olan kazanımların programda belirtilmesi çocuğun değerleri edinmesinde önemli bir rol oynar. Ancak aile içinde çocuğa verilecek olan değerler de bir o kadar önemlidir. Aydın (2006) çocuğun kişiliğinin gelişmesinde özellikle çocuğun, aile üyeleriyle, anne-babası veya kardeşleriyle sıkı ve sürekli temasının, değerlerin oluşumunda önemli bir rol oynadığını belirtmektedir.

Değer eğitiminde aile kadar öğretmenin de önemli sorumluluğu ve etkisi bulunmaktadır. Bu açıdan öğretmen ayrı bir öneme sahiptir. Bu nedenle öğretmen değer eğitiminde öğrenciler için iyi bir model olmalıdır. Öğretmenin

iyi bir model olabilmesi için değer eğitimi alanında yeterli bilgi ve beceriye sahibi olması gerekmektedir. Öğretmenler bilinçli ya da farkında olmadan değerleri öğrencilerine aktarmaktadırlar. Bu sebeple öğretmenlerin okulda takınacağı tutum ve davranışlar model rol olmalarından dolayı önem arz etmektedir. Öğretmenlerin, sadece okulda değil, okulun dışında da çocuklara ve topluma her yönüyle örnek olma davranışını gerçekleştirmeleri beklenmektedir (Gömlüksiz ve Cüro, 2011; Coombs-Richardson and Tolson, 2005; Arweck and Nesbitt, 2003). Okulda öğretmenler ile öğrenciler arasında farklı değer yargılarından kaynaklı bazı iletişim sorunları yaşanabilmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin insan ilişkilerinde örnek model olması, daha esnek ve dikkatli davranması gerekmektedir. Ailelerin de okulda öğretmen ve öğrencilerin tutum, davranışlarına önem verdikleri bilinmektedir. Bu anlamda yapılan araştırmalarda (Koç, 2016; Mok and Flynn, 2002; Sarı, 2007; Weston, 1998) çocukların okulun/öğretmenin sahip olduğu ve benimsediği değerlerden etkilendiği, okuldaki öğrenci ve öğretmenlerin değerleri ile birlikte etkileşimlerinin de önemli olduğu görülmektedir. Bu bağlamda öğrencilerin değerleri en iyi şekilde anlaması ve içselleştirmesi için, öğretmenlerin rol model olması ve değerler eğitimine yönelik düşünce ve uygulamaları önem arz etmektedir (Meydan, Aktepe ve Durmaz, 2015).

Değer eğitiminde öğretmen kadar öğrencilerin yönelimleri de önemlidir. Öğrencinin iyi bir aile eğitimi alması, okulda öğretmenden alacağı eğitimin nitelikli olması ve doğru arkadaş seçiminde bulunması sonrasında ancak çocuk doğru değerleri edinebilir. Bu bağlamda öğrencinin doğru tutum ve davranış içinde bulunması, değerleri yaşayarak içselleştirmesi ve çevresine örnek model olması ile mümkün olabilir. Nitekim okul ortamında değerler eğitiminin öğrenciler tarafından nasıl algılandığı ne kadar önemliyse, değişkenler açısından öğrencilerin değerler konusundaki görüşlerinin ortaya konması, sonuçların tartışılması ve değerlendirilmesi de bir o kadar önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, değerler eğitimi konusunda öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğrencilerin görüşleri nelerdir?
2. Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri;
 - 2.1. Cinsiyete göre,
 - 2.2. Sınıf düzeylerine göre,
 - 2.3. Annenin çalışma durumuna göre,
 - 2.4. Annenin öğrenim durumuna göre,
 - 2.5. Babanın öğrenim durumuna göre,
 - 2.6. Annenin mesleğine göre,
 - 2.7. Babanın mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, betimsel araştırma modelindedir ve araştırmada var olan durum olduğu şekliyle ortaya koymak amaçlanmaktadır. Karasar (2006)'a göre iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modeli, gerçek bir neden-sonuç ilişkisi vermemekle birlikte bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde ötekinin kestirilmesine imkân sağlamaktadır. Araştırma modelinde bağımlı ve bağımsız olmak üzere iki temel değişken vardır. Araştırma modelinin bağımlı değişkenlerini temel eğitim öğrencilerinin okul ortamında değerler eğitimiye yönelik görüşlerini; bağımsız değişkenlerini ise öğrencilerin; cinsiyet, sınıf düzeyleri, annelerinin çalışma durumları, anne ve babalarının öğrenim durumu, anne ve babalarının mesleği oluşturmaktadır. Çalışmada, öğrencilerin okul ortamında değerler eğitimiye yönelik görüşlerinin, belirtilen bu değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Nevşehir il merkezinde beş devlet ilköğretim okulunda öğrenim gören 187 öğrenci oluşturmaktadır (Tablo 1). Araştırmada Nevşehir il merkezindeki bu okulların tercih edilmesinde ulaşılabilirlik faktörü etkili olmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel bilgilerine ait bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin 104'ü kız ve 83'ü erkektir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Çeşitli Bilgiler

Kişisel Bilgiler		N	%
Cinsiyet	Kız	104	55.6
	Erkek	83	44.4
	Toplam	187	100
Anne Çalışma Durumu	Çalışıyor	36	19.3
	Çalışmıyor	151	80.7
	Toplam	187	100
Anne Eğitim Durumu	İlköğretim	58	31.0
	Ortaöğretim	91	48.7
	Üniversite	27	14.4
	Diğer	11	5.9
	Toplam	187	100
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	27	14.4
	Ortaöğretim	68	36.4
	Üniversite	76	40.6
	Diğer	16	8.6
	Toplam	187	100
Anne Mesleği	Ev Hanımı	151	80.7
	İşçi	8	4.3
	Memur	16	8.6
	Diğer	12	6.4
	Toplam	187	100
Baba Mesleği	Çalışmıyor	1	.5
	İşçi	53	28.3
	Memur	81	43.3
	Diğer	52	27.8
	Toplam	187	100

Veri Toplama Aracı

Çalışmada öğrencilerin değerler eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla “Okul Ortamında Değerler Eğitimi Konusunda Öğrenci Görüşlerini Belirleme” anketi kullanılmıştır. Anket, Çengelci, Hancı ve Karaduman (2013) tarafından geliştirilmiş, güvenilirlik katsayısı .88 olarak hesaplanmış veri toplamaya uygun olduğu görülmüştür. Ankette öğrencilerin okul ortamında değerler eğitimi konusundaki görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla “katılıyorum”, “kararsızım” ve “katılmıyorum” biçiminde üçlü likert tipi dereceleme sorularından yararlanılmış, öğrencilerin görüşlerini belirlemek amacıyla ankette bulunan maddeler olumsuzdan olumluya doğru sırasıyla 1, 2, 3 biçiminde puanlanmıştır. Seçeneklerin her birine verilen yanıtların aritmetik ortalama dağılımları alınarak tablo halinde sunulmuştur. Araştırmanın 3. sınıftan 7. sınıf düzeyine kadar olan öğrencileri kapsamaması nedeniyle çalışmada üçlü likert tipi bir ölçme aracı hazırlanmıştır. Araştırmaya 1.2.sınıflar küçük olduklarından, 8.sınıflar ise TEOG sınavına hazırlanmalarından dolayı çalışmaya dahil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Anket yoluyla elde edilen veriler SPSS 16.0 (Statistical Program for Social Sciences) paket programı ile analiz edilmiştir. Toplanan veriler, alt problemler doğrultusunda, veriler normal dağılım gösterdiği için bağımsız t testi (independent sample t test) ve tek yönlü varyans analizi (oneway ANOVA) ile analiz edilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Birinci Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğrencilerin görüşleri nelerdir?

Araştırmada ilk olarak, öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşleri belirlenerek sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur. Tabloda değerler eğitimi ile ilgili her bir maddenin standart sapması ve aritmetik ortalaması yer almaktadır.

Tablo 2.Öğrencilerin Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri

Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Maddeler	\bar{X}	s
1-Okulda birbirimizi hoşgörüyü dinlemeyi öğreniriz.	2.80	.47
2-Okulumuzda gönüllü çalışmalara katılmaya önem verilir.	2.52	.69
3-Okulumuzda öğretmenlerimiz bize saygılı davranırlar.	2.70	.60
4-Okulda sağlıklı yaşamak için gerekli bilgileri ediniriz.	2.68	.61
5-Okulda yaşadığımız sorunları öğretmenlerimize özgürce anlatırız.	2.41	.71
6-Öğretmenlerimiz bizi dürüst olmaya yönlendirir.	2.90	.36
7-Okulda gösterdiğimiz davranışlarımızın doğru ya da yanlış olması önemsenir.	2.77	.53
8-Öğretmenlerimizden verdiğimiz sözleri tutmamız gerektiğini öğreniriz.	2.89	.38
9-Okulda birbirimize saygı duymamız gerektiğini öğreniriz.	2.84	.44
10-Okulumuzda arkadaşlarımızla işbirliği içinde çalışmamız gereken etkinlikler düzenlenir.	2.67	.59
11-Okulda haklarımızı ve sorumluluklarımızı öğreniriz.	2.93	.29
12-Öğretmenlerimiz bizi başkalarının sorunlarına duyarlı olmaya yönlendirir.	2.78	.51
13- Sınıf kurallarını hep birlikte koyarız.	2.31	.81
14-Okulumuz her zaman temizdir.	2.07	.72
15-Okulumuzda herkes üzerine düşen görevleri yerine getirir.	2.40	.70
16-Okulumuzda ve sınıfımızda herkese eşit davranılır.	2.32	.79
17-Öğretmenlerimiz okul içindeki anlaşmazlıklarda barışçı çözümler üretmemize yardımcı olur.	2.82	.43
18-Okulumuzda çalışkan öğrenciler örnek gösterilir.	2.82	.47
19-Öğretmenlerimiz bizi ailemize ve arkadaşlarımıza karşı yardımsever olmaya teşvik eder.	2.88	.38
20-Okulumuzda kendi hayatımızla ilgili sorumluluk almayı öğreniriz.	2.89	.43
Genel Ortalama	2.67	.32

Tablo 2 incelendiğinde en yüksek ortalamanın “Okulda haklarımızı ve sorumluluklarımızı öğreniriz” (2.93), “Öğretmenlerimiz bizi dürüst olmaya yönlendirir” (2.90), “Öğretmenlerimizden verdiğimiz sözleri tutmamız gerektiğini öğreniriz” (2.89), “Okulumuzda kendi hayatımızla ilgili sorumluluk almayı öğreniriz” (2.89) maddelerinde, en düşük ortalamaların ise “Okulumuz her zaman temizdir” (2.07) ile “Sınıf kurallarını hep birlikte koyarız” (2.31) maddeleridir. Bunun yanında “Okulumuzda ve sınıfımızda herkese eşit davranılır” (2.32), “Okulumuzda herkes üzerine düşen görevleri yerine getirir” (2.40) maddelerinde olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin okul ortamında değerler eğitimine olumlu baktıkları şeklinde yorumlanabilir.

İkinci Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmada, öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin cinsiyete göre farklılığı tespit edilerek elde edilen sonuçlara ilişkin istatistikî bilgiler Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bağımsız Gruplarda T-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	s	t	sd	p
Kız	104	2.73	.30	2.94	185	.004
Erkek	83	2.59	.33			

*p<.05

Tablo 3’de yer alan istatistikî bilgilerde de görüldüğü üzere, öğrencilerin okulda değerler eğitimine yönelik görüşleri ($t_{(185)}=2.94$ p<0.05), cinsiyete göre anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Bu farklılığın kızlar lehine olduğu görülmektedir. Dolayısıyla kızların erkek öğrencilere göre okulda değerler eğitimine daha olumlu yaklaşımları tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okulda değerler eğitimine yönelik görüşleri üzerinde cinsiyetlerinin belirleyici bir rolünün olduğu söylenebilir.

Üçüncü Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 4’te, öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin sınıf düzeylerine göre farklılığına ilişkin istatistikî bilgiler yer almaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Farklılık (Post Hoc) Tukey
Gruplar Arası	1.72	3	.57			
Gruplar İçi	17.92	183	.09	5.85	.001*	5<3, 7<3
Toplam	19.64	186				

*p<.05 Kategoriler: “3.sınıf=3; 5.sınıf=5; 6.sınıf=6 ve 7.sınıf=7”

Tablo 4’e bakıldığında, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre okulda değerler eğitimi görüşlerini ölçen anketin ortalama puanları arasındaki farklılık karşılaştırıldığında; öğrencilerin puanlarında $F_{(3-183)}=5.85$, $p<.05$ ’e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık; 3.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin okulda değerler eğitimine yönelik görüşlerinin ($\bar{X}=2.83$), 5.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin görüşlerinden ($\bar{X}=2.59$) ve 7.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin görüşlerinden ($\bar{X}=2.61$) büyük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu farklılığın 3.sınıf lehine olduğu görülmektedir. Dolayısıyla 3.sınıf öğrencilerinin 5. Sınıf ve 7.sınıf öğrencilerine göre okulda değerler eğitimine daha olumlu yaklaşımları tespit edilmiştir.

Dördüncü Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri annelerinin çalışma durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmada, öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin annelerinin çalışma durumlarına göre farklılığı tespit edilerek elde edilen sonuçlara ilişkin istatistikî bilgiler Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Annelerinin Çalışma Durumlarına Göre Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Bağımsız Gruplarda T-Testi Sonuçları

Çalışma Durumu	N	\bar{X}	s	t	sd	p
Çalışıyor	36	2.55	.34			
Çalışmıyor	151	2.70	.31	-2.43	185	.016

*p<.05

Tablo 5’te yer alan istatistikî bilgilerde de görüldüğü üzere, öğrencilerin annelerinin çalışma durumlarına göre okulda değerler eğitimine yönelik görüşleri ($t_{(185)}=-2.43$ $p<0.05$) arasındaki anlamlı bir farklılık, anneleri çalışmayanlar lehinedir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin okulda değerler eğitimine yönelik görüşleri üzerinde annelerinin çalışma durumunun belirleyici bir rolünün olduğu söylenebilir. Dolayısıyla anneleri çalışmayan öğrencilerin,

anneleri çalışan öğrencilere göre okulda değerler eğitimine daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir.

Beşinci Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri anne eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmada, öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin annelerinin eğitim durumlarına göre farklılığı tespit edilerek elde edilen sonuçlara ilişkin istatistikî bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumlarına Göre Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	.10	3	.03		
Gruplar İçi	19.53	183	.10	.32	.809
Toplam	19.64	186			

* $p < .05$ Kategoriler: “ilköğretim=1; ortaöğretim=2; lise=3; üniversite=4 ve diğer=5”

Tablo 6’ya bakıldığında öğrencilerin annelerinin eğitim durumlarının öğrencilerin okulda değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Annelerinin eğitim durumlarına göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{(3-183)}=.85, p>.05$).

Altıncı Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri baba eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır?

Öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin babalarının eğitim durumlarına göre farklılığı tespit edilerek elde edilen sonuçlara ilişkin istatistikî bilgiler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	.36	3	.12		
Gruplar İçi	19.28	183	.10	1.14	.334
Toplam	19.64	186			

* $p < .05$ Kategoriler: “ilköğretim=1; ortaöğretim=2; lise=3; üniversite=4 ve diğer=5”

Tablo 7’ye bakıldığında öğrencilerin babalarının eğitim durumlarının öğrencilerin okulda değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin babalarının eğitim durumlarına göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{(3-183)}=1.14, p>.05$).

Yedinci Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri annelerinin mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmada, öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin annelerinin mesleklerine göre farklılığı tespit edilerek elde edilen sonuçlara ilişkin istatistikî bilgiler Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin Annelerinin Mesleklerine Göre Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	.73	3	.24		
Gruplar İçi	18.90	183	.10	2.37	.072
Toplam	19.64	186			

* $p < .05$ Kategoriler: “ev hanımı=1; işçi=2; memur=3 ve diğer=4”

Tablo 8’e bakıldığında öğrencilerin annelerinin mesleğinin öğrencilerin okulda değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin annelerinin mesleklerine göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{(3-183)}=2.37, p>.05$).

Sekizinci Alt Problem: Okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri babalarının mesleğine göre farklılaşmakta mıdır?

Tablo 9’da, öğrencilerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin babalarının mesleklerine göre farklılığı tespit edilerek elde edilen sonuçlara ilişkin istatistikî bilgiler yer almaktadır.

Tablo 9. Öğrencilerin Babalarının Mesleklerine Göre Okul Ortamında Değerler Eğitimine Yönelik Görüşleri Arasındaki Farklılığa İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	.46	3	.15		
Gruplar İçi	19.17	183	.10	1.48	.221
Toplam	19.64	186			

* $p < .05$ Kategoriler: “çalışmıyor=1; işçi=2; memur=3 ve diğer=4”

Tablo 9’dan anlaşıldığı gibi, öğrencilerin babalarının mesleğinin öğrencilerin okulda değerler eğitimine ilişkin görüşleri üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin babalarının mesleklerine göre öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($F_{(3-183)}=1.48, p>.05$).

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma sonucunda öğrencilere göre okul ortamında en çok kazandırılmaya çalışılan temel değerler sırasıyla, sorumluluk, dürüstlük, doğruluk, yardımseverlik, saygı, barış, çalışkanlık, hoşgörü, duyarlılık, sağlıklı yaşamak ve işbirliğidir. Araştırma sonucuna göre sözü edilen değerlerin okul ortamında çocuklara kazandırılmaya çalışıldığını söylemek mümkündür. Araştırma bulgularını destekleyen Çengelci, Hancı ve Karaduman (2013)'ın araştırma sonucuna göre, öğrenciler okullarında en çok dürüstlük değerinin kazandırılmaya çalışıldığını düşünürken, öğretmenlere göre ise okulda ortamında kazandırılmaya çalışılan temel değerler sevgi, saygı, hoşgörü, dayanışma ve sorumluluktur. Çağatay (2009) araştırmasında okul ortamında en çok yardımseverlik ve sorumluluk değerlerinin geliştirildiğini belirtmektedir. Çalışkan ve Sağlam (2012) araştırma sonucunda ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin hem faktörler bazında hem de genel toplamda yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, ilköğretim programında çok değer öğrencilere kazandırılması gerekirken, sorumluluk, yardımseverlik, hoşgörü, saygı ve dürüstlük gibi bazı değerlerin okul ortamında ön plana çıkıyor olması düşündürücüdür. Nitekim ilköğretim programında duyuşsal eğitimin kapsamı içinde yer verilen değerler eğitimi kazanımlarını öğrencilerin edinmesinde bazı sorunların olduğu söylenebilir. Yapılan birçok araştırmaya göre (Aktepe, 2010; Gömleksiz ve Cüro, 2011; Yalar, Yanpar Yelken, 2011) Öğretim programları öğrencilere kazandırılacak duyuşsal hedeflere uygun biçimde düzenlenmeli ve geliştirilmelidir. Bu çerçevede programlar değerleri etkili biçimde kazandırmaya dönük bilgilerle donatılmalıdır. Programda değerler eğitimi ile ilgili kazanımlara doğrudan yer verilmelidir. Bu anlamda, değer eğitimi ile ilgili örnek olaylar, hikayeler, örnek şahsiyetlerin yaşamları, çeşitli dramalar, geziler, kitap, slayt, cd ve filmler gibi etkinliklere yer verilmeli ve yaşamla ilişkili olmalıdır.

Araştırma sonucunda öğrencilere göre okul ortamında en az kazandırılmaya çalışılan temel değerler ise sırasıyla, temizlik, demokrasi, eşitlik, sorumluluk, özgürlük ve gönüllülüktür. Araştırma sonucuna göre sözü edilen değerlerin okul ortamında çocuklara az kazandırıldığını söylemek mümkündür. Sorumluluk değerinin “Okulumuzda herkes üzerine düşen görevleri yerine getirir” maddesinde ($\bar{x}=2.40$) çıkmış olması ilginçtir. Çünkü yine sorumluluk değeriyle ilgili olan “Okulda haklarımızı ve sorumluluklarımızı öğreniriz” maddesinde ($\bar{x}=2.93$) aritmetik ortalamasıyla bir çelişki oluşturmaktadır. Bu durum, öğrencilerin sorumluluklarını çok iyi öğrendiklerini ancak sorumluluklarını az düzeyde yerine getirdikleri şeklinde yorumlanabilir. İlköğretim programında pek çok değer bulunmakla birlikte “temizlik, demokrasi, eşitlik, sorumluluk, özgürlük ve gönüllülük” değerlerinin öğrenci görüşlerine göre okul ortamında geri planda çıkması düşündürücüdür. Nitekim araştırma bulgularını destekleyen Çengelci, Hancı ve Karaduman (2013) öğrenciler okul ortamında temizliğin sağlanması konusundaki maddeye en düşük oranda katılım göstermiştir. Öğrencilerin anket maddelerinde en düşük oranda katılım gösterdikleri bir diğer madde demokratik değerlerin kazandırılması boyutunda sınıf kurallarının birlikte oluşturulmasıdır. Özel ve diğerleri (2009) ve Thornberg (2006) öğrencilerin sınıf

kurallarının oluşturulması ve uygulanması sürecinde daha aktif yer almaları ve görüşlerinin dikkate alınması gerektiğini belirtmektedirler. Araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, okul ortamında temizlik en temel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Okullarda sorumluluk ve görev bilinci konusunda da sıkıntılarının olduğu görülmektedir. Yine okullarda demokrasi kültürü ve özgürlük anlayışının okul yaşamında tam olarak yaşatılmadığı söylenebilir. Bu bağlamda, öğrencilerin görev bilinci ve sorumluluklarının farkına varması, demokrasi kültürü ve özgürlük anlayışının gelişmesi sağlanabilir. Bu nedenle ilköğretim programında yer alan değer kazanımları yeniden ele alınmalı, okullar bir yaşam alanı olarak görülmeli ve öğrenciler sosyal faaliyetlere yönlendirilebilmelidir.

Araştırmada okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri cinsiyete göre anlamlı farklılık oluşturmaktadır. Dolayısıyla cinsiyetin belirleyici bir rolünün olduğu söylenebilir. Kızların erkek öğrencilere göre okulda değerler eğitimine daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir. Birçok araştırmada da (Çalışkan ve Sağlam, 2012; Coşkun ve Yıldırım, 2009; Kaya, Akıllı ve Sezek, 2009) benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Söz konusu araştırmalarda kız öğrencilerin hoşgörü eğiliminin erkek öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık oluşturmaktadır ve bu farklılığın 3.sınıf lehine olduğu görülmektedir. Dolayısıyla 3.sınıf öğrencilerinin 5. Sınıf ve 7.sınıf öğrencilerine göre okulda değerler eğitimine daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları incelendiğinde (Çalışkan ve Sağlam, 2012; Yardımcı ve Kılıç, 2010) ilköğretim öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre hoşgörü eğilimlerinin anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. 5. ve 6. sınıf öğrencileri ile 7. ve 8. sınıf öğrencileri arasında farklılıkların olduğu; bu farklılıkların ise 5. ve 6. sınıf öğrenciler lehine olduğu belirlenmiştir. İlköğretim seviyesinde gerçekleştirilen araştırmada 8. sınıf öğrencilerinin, çevreyi insanla ilişkilendirmesinin en az düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, üst sınıflara çıkıldıkça öğrencilerin değer eğitimi sürecine temkinli yaklaşımları düşündürücüdür. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren okul öncesi, ana sınıfı ve ilkokul dönemlerinde değerlerin çocuklara kazandırılması önerilebilir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre değer eğitimi sürecinde tutumlarının daha olumsuz olmasının nedeni araştırılabilir. Toplumun ve okul paydaşlarının erkek öğrencilerin yetiştirilme tarzı ve değer edinme süreci üzerinde yeniden düşünmesi sağlanabilir.

Araştırmada okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri annelerin çalışma durumuna göre anlamlı farklılık oluşturmaktadır ve anneleri çalışmayan öğrencilerin, anneleri çalışan öğrencilere göre okulda değerler eğitimine daha olumlu yaklaştıkları tespit edilmiştir. Araştırmada okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri annelerin mesleğine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Araştırmada okul ortamında değerler eğitimi konusundaki öğrenci görüşleri babaların mesleğine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Araştırmada okul ortamında değerler eğitimi konusundaki

öğrenci görüşleri incelendiğinde, annelerin eğitim durumlarına göre ve babaların eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Yapılan araştırmalarda (Coşkun ve Yıldırım, 2009; Genç ve Kalafat, 2008; Yazıcı, 2011) öğretmen adaylarının veya öğrencilerin değer düzeylerine veya demokratik değerlerine yönelik anne eğitim düzeyinin bir farklılaşmaya yol açmadığı görülmüştür. Ancak yapılan diğer araştırmalarda (Çalışkan ve Sağlam, 2012; Güngör, 1989) ilköğretim öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre hoşgörü eğilimlerinin anlamlı bir farklılık oluşturduğu, baba eğitim düzeyine göre ise anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Sağlam (2010) ise araştırmasında, öğrencilerin annelerinin öğrenim düzeyine bağlı olarak öğrencilerin bilinçli tüketicilik düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Yine öğrencilerin anne babalarının öğrenim düzeyleri orta ve yüksek olan ergenlerin özsaygıları, öğrenim düzeyleri düşük olan anne-babaların çocuklarına göre yüksektir. Araştırma sonucuna göre anneleri çalışmayan öğrencilerin anneleri çalışan öğrencilere göre değerler eğitimine daha olumlu yaklaşımları ilginç bir durum olarak değerlendirilebilir ve bu sonuç üzerinde araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde “yardımseverlik” değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi*. (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <http://tez2.yok.gov.tr/adresinden edinilmiştir>.
- Arweck, E. and Nesbitt, E. (2003). Values education: The development and classroom use of an educational programme. *British Educational Research Journal*, Cilt 30, Sayı 2, s. 245-260.
- Aydın, M. Z. (2006). *Ailede çocuğun ahlak eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Balcı, F.A. ve Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin değer kavramına yükledikleri anlamlar. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 39: 81-90.
- Coombs-Richardson, R. and Tolson H. (2005). A comparison of values rankings for selected American and Australian teachers. *Journal of Research in International Education*, 4, 263-277.
- Coşkun, Y. ve Yıldırım, A. (2009). Üniversite öğrencilerinin değer düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Haziran 2009. Cilt:V1, Sayı:1, 311-328.
- Çağatay, Ş.M. (2009). *Öğretmen görüşlerine göre karakter eğitiminde ve karakter gelişiminde okulun rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale). <http://tez2.yok.gov.tr/adresinden edinilmiştir>.
- Çalışkan, H. ve Sağlam, H.İ. (2012). Hoşgörü eğilim ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğrencilerinin hoşgörü eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, [Ek Özel Sayı], Bahar, 1431-1446.
- Çengelci, T., Hancı, B. ve Karaduman, H. (2013). Okul ortamında değerler eğitimi konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt: 11, No: 25, 33-56.
- Demirhan İşcan, C. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği*. (Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <http://tez2.yok.gov.tr/adresinden edinilmiştir>.

- Yılmaz, K. (2008). *Eğitim yönetiminde değerler*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Doğanay, A. (2006). *Değerler eğitimi. Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. (Editör: Cemil Öztürk). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2008). Öğretmen adaylarının demokratik tutumları ile empatik becerilerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 211-222.
- Gökçek, B. S. (2007). *5-6 yaş çocukları için hazırlanan karakter eğitimi programının etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi, Marmara üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul). <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Gömlüksiz, M.N. (2004). "Lise öğrencilerinin toplumsal değerleri benimseme düzeyleri ve bu değerlerin kazandırılmasında karşılaşılan güçlükler," *Değerler ve Eğitimi Uluslar arası Sempozyum*, 26-28 Kasım, İstanbul, s. 39.
- Gömlüksiz, M.N. ve Cüro, E. (2011). Sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan değerlere ilişkin öğrenci tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, Cilt:8 Sayı:1 Yıl:2011, s.95-134.
- Gömlüksiz, M.N. ve Kan, A.Ü. (2012). Eğitimde duyuşsal boyut ve duyuşsal öğrenme. *Turkish Studies. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic* Volume 7/1 Winter, p.1159-1177.
- Güngör, A. (1989). *Lise öğrencilerinin özsaygı düzeylerini etkileyen etmenler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Güzel Candan, D., ve Ergen, G. (2014). 3.Sınıf hayat bilgisi ders kitaplarının temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 134-161.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Katılmış, A. (2010). *Sosyal bilgiler derslerindeki bazı değerlerin kazandırılmasına yönelik bir karakter eğitimi programının geliştirilmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, E., Akıllı, M. ve Sezek, F. (2009). Lise öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının cinsiyet açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (18), ss. 43-54.
- Koç, S. (2016). Ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimi konusundaki görüşleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 6, Sayı: 1, s. 377-396.
- Kropp, F., Lavack, M. A. and Silvera, D. H. (2005). Values and collective self-esteem as predictors of consumer susceptibility to interpersonal influence among university students. *International Marketing Review*, Vol. 22 No. 1, pp. 7-33.
- Meydan, A. Aktepe, V. Ve Durmaz, A. (2015). Okul ortamında kazandırılması hedeflenen değerlere yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, Cilt 2 Sayı 2, s. 43-54.
- Miller, T. W., Kraus, R. F. and Veltkamp, L. J. (2005). Character education as a prevention strategy in school-related violence. *Journal of Primary Prevention*, 26, 455-466.
- Mindivanlı, E. ve Aktaş, E. (2011). Sosyal bilgiler 6. sınıf müfredatında yer alan milli ve evrensel değerler. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı I-II (2011)
- Mok, M.C. and Flynn, M. (2002). Determinants of students' quality of school life: A path model, *Learning Environments Research*, 5, 275-300.
- Özel, H., Yılmaz, G., Beyaz, İ., Özer, S., ve Şenocak, E. (2009). İlköğretim okulları sınıf içi öğrenme ortamları üzerine bir araştırma. *Elementary Education Online, İlköğretim Online*, 8 (2), 493-498.

- Park, N. and Peterson, C. (2006). Character strengths and happiness among young children: Content analysis of parentaldescriptions. *Journal of HappinessStudies*, 7, 323–341.
- Sağlam, H. İ. (2010). İlköğretim öğrencilerinin bilinçli tüketiciliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10, 2481-2518.
- Sarı, M (2007). *Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek Okul Yaşam Kalitesine Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma*. (Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana). <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Şahin, T. ve Katılmış, A. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Değerler Eğitimi Öz-Yeterlilikleri. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi (ALEG)*, Cilt 2 Sayı 1, s. 1-16.
- Thornberg, R. (2006). Hushing as a moral dilemma in the classroom. *Journal of Moral Education*, 35 (1), 89–104.
- Turan, C. ve Arslan, S. (2016). İlkokul öğrencilerinde evrensel ve insani değerlerin kazandırılma sürecinin, sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, volume 5, issue 1, s. 26-41.
- Türk, N. ve Nalçacı, A. (2011). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler programında verilen değerleri edinme düzeyleri (Erzincan Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2), 39-56.
- Yalar, T. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler programında değerler eğitiminin mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin). <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yalar, T. ve Yanpar Yelken, T. (2011). Değerler eğitiminin iyileştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Güz-2011 Cilt:10 Sayı:38 (079-98).
- Yaman, E. (2012). *Değerler Eğitimi*, Ankara: Akçay Yayınları.
- Yardımcı, E. , Kılıç, G.B. (2010), Çocukların gözünden çevre ve çevre sorunları, *Elementary Education Online, İlköğretim Online*, 9 (3), 1122-1136.
- Yazıcı, S. (2007). Değerler eğitimi. *Çoluk Çocuk Dergisi*, 66 (11), 48-51.
- Yazıcı, K. (2011). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 165-178.
- Yılmaz, K. (2007). İlköğretim okulu yönetici ve öğretmenlerinin değerlere göre yönetim ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Güz, Sayı 52, ss: 639-664.

SUMMARY

Viability of social order depends on survival of certain fundamental values within society. This has been an ideal in almost all eras throughout human civilization. School is an integral component of social life. Proper continuation of both social and school lives require conservation of certain fundamental values, particularly peace, respect, love, tolerance, cooperation, sharing, honesty, righteousness, responsibility, modesty, austerity, liberty and happiness.

The child may only acquire appropriate values upon receiving a decent family training, education from teachers at school and choice of fine friends. In this regard, adoption of appropriate behaviors and attitude by the student is probable via internalization of values by experiencing and set an exemplary model within his social environment. Indeed, how values education in classroom environment is interpreted by students is as important as presentation of students' views on values with respect to variables, discussion and evaluation of outcomes. Accordingly, the purpose of this study is to determine the views of students on values education and evaluate with regard to certain variables (gender, class level, mother's occupation, if any, father's level of education, mother's profession, father's profession).

The research is designed in relational screening model and aims at presenting the situation as is. There are two basic variables, namely dependent and independent. The dependent variables of this research model comprise the views of students on values education in classroom environment and the independent ones are gender, classroom level, mother's occupation, if any, father's level of education, mother's profession, father's profession. Whether the students' views on values education in classroom environment differ according to the aforementioned variables is evaluated in scope of this study.

The research sample is comprised of 187 students receiving education at five public schools located in Nevşehir city center. "Opinion Poll on Values Education in School Environment" was implemented in order to detect students' attitude towards values education. The survey was developed by Çengelci, Hancı and Karaduman (2013) and its reliability co-efficient was found to be .88 thus suitable for data collection. The survey makes use of a Likert-type scale consisting three items, namely "agree", "undecided" and "disagree" in order to detect students' views on values education in school environment and the items of the survey were rated as 1, 2, 3 from negative to positive. Distribution of arithmetic mean of each response were calculated and presented in a table format. The reason why a 3-item-Likert-type-scale was utilizes as an assessment tool is that the research involves students from grade 3 to grade 7. Grades 1 and 2, due to young age, and grade 8 students, due to their cram for TEOG (Transition from Primary to Secondary Education) Examination, were excluded. Data collected via survey were analyzed by SPSS 16.0 (Statistical Program for

Social Sciences) software. Independent sample t-test and oneway ANOVA were used to analyze the collected data in line with sub-problems.

In general, students' views on values education in school environment were found to be positive. The views of students on values education at school differ considerably depending on gender, which difference is in favor of girls. Therefore, it was determined that girls adopt a rather positive attitude towards values education than boys. Upon comparison of the difference between the average scores out of the survey rating students' views on values education at school with respect to their grade, meaningful difference was detected in their scores. Difference on students' views, arising out of whether the mother of the participant has an occupation or not, is in favor of those whose mothers do not have an occupation. According to collected data, one may claim that whether mother of the participant has an occupation or not plays a determining role on their views on values education at school. Parents' education level was found to have no impact on the views of students on values education at school. No meaningful difference occurred on the views of students according to the education levels of their mothers and father. The profession of parents was found to have no impact on the views of students on values education at school. No meaningful difference occurred on the views of students according to the profession of their mothers and father.

It was concluded that the values that were targeted the most to be incorporated in the students in the following order; responsibility, honesty, righteousness, charity, respect, love, diligence, tolerance, sensitivity, healthy life and cooperation. According to outcomes of the study one may assert that the abovementioned values are much targeted at being introduced to students. However, it is worth remembering that there are a large number of values intended to be introduced to students in scope of primary education program. In this regard, the programs should be furnished with knowledge enabling efficient incorporation of the target values. Values education attainments should be directly included in scope of the training programs. In this regard, case examples, stories, lives of role models, dramas, site tours, books, slides, CD and films should be included among values education activities, which should be relevant to real life. It was concluded that the following values were targeted the least; hygiene, democracy, equality, responsibility, liberty and volunteering. According to outcomes of the study one may assert that the abovementioned values are less targeted at being introduced to students. Students' views on values education at school vary considerably depending on gender, thus one may claim that gender plays a determining role. Girls were found to be more positive towards values education in comparison with boys. The reasons why male students are less eager in values education than female students may be the subject of another research. Society and stakeholders at schools may be called on rethinking over the upbringing of male students and their value acquisition process. One may find it interesting that, according to the outcomes of the research, it was found that the students whose mothers do not work approach values education rather

positively than those whose mothers work and the situation may be the topic of future studies.